

3. Екстракт+200. У двох частинах / За заг. ред. Л.Івшиної. – Видання друге. – К.: ЗАТ «Українська пресгрупа», 2010. Ч. третя – 1024 с., ч. четверта – 896 с.
4. Карпіловська Є. А. Сучасна українська словотворчість та її відображення в неологічних словниках / Карпіловська Є. А. // Вісник Львів. ун-ту. - 2004. № 34. Ч.1. С. 3-10.
5. Клименко Н.Ф. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі: монографія / Клименко Н. Ф. Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П. – К: [б.в.], - 2008. -388 с.
6. Колоїз Ж.В. Українська оказіональна деривація: Монографія / Колоїз Ж. В. – К.: Акцент, 2007. – 310с.
7. Лук'яненко С. С. Лексико-словотвірні інновації в українському соціально-політичному назовництві: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / С. С. Лук'яненко. — Х., - 2009. - 18с..
8. Мазурик Д.В. Інноваційні процеси в лексиці сучасної української літературної мови (90-і роки ХХ ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / Мазурик Д. В.– Л., 2002. – 19 с.
9. Мацько Л. І. Інновації в сучасній українській мові. Українська мова в кінці ХХ ст. / Мацько Л. І. // Дивослово.-2000. –№ 4. С. 15-20.
10. Нелюба А.М. Лексико-словотвірні інновації (2004-2006). Словник / Нелюба А. М. - Х. : Майдан, 2007. – 144 с.
11. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації): Монографія Стишов О. А. – К.: Вид. Центр КНЛУ, 2003. – 388 с.
12. Стратулат Н. В. Семантична неологізація як спосіб збагачення словникового складу української мови / Стратулат Н. В. // Мовознавство. – 2007. – №3. С. 69-77.
13. Струганець Л. В. Динаміка лексичних норм української літературної мови ХХ століття. / Струганець Л. В. Тернопіль: Астон, 2002. – 352 с.

Статья посвящена исследованию процесса возникновения новых номинаций на материале редакции библиотеки газеты «День», «Экстракт 150» и «Экстракт 200» в пределах словообразовательных категорий. Представлено типологию инновационной словообразовательной лексики на уровне его производительности и непроизводительности.

Ключевые слова: средства массовой информации (СМИ), инновации, неологизм, категория, словообразование.

The article deals with the process of appearing new nominations on the material of library newspaper edition «The Day», «Extract 150» and «Extract 200» within word building categories. The typology of the innovative word building vocabulary on the level of its productivity and unproductivity is introduced.

УДК 82.09:82-1

Л. О. Литвинюк

ЛІРИЧНИЙ ТА ФІЛОСОФСЬКИЙ ВИМІРИ ПОЕТИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ ІВАНА ПЕРЕПЕЛЯКА

У статті досліджується сучасна лірико-філософська поетика Івана Перепеляка, для якої характерні поєднання ліричних, епічних, драматичних і художніх компонентів, поліфонізм позицій, протиставлення різних точок зору, багатоголосся в обговоренні поставлених буттєвих проблем.

Ключові слова: модернізм, поліфонізм, драматизм, буття, образна палітра.

Є поети, які своєю індивідуальністю визначають творчий почерк покоління, їхніми іменами критики «карбують» певний літературний період, коли хочуть підкреслити його найхарактерніші особливості. У розмовах про українську літературу другої половини ХХ століття ім'я Івана Перепеляка звучить як метафора, в якій уособлюється все найкраще, найсвітліше і найдобріше, що вродилося на ниві красного письменства від початку шістдесятих років до теперішнього часу. Він прийшов у поезію так, як приходять справжні лицарі слова, як з'являються великі майстри.

Епоха, в якій поет формував свій світогляд, свої ідеали та етичні засади, була складною і являла собою невичерпний і драматичний конфлікт між старим і новим, тобто між залізобетонними традиціями соцреалізму та модерно пошуковими віяннями часу

Тому в даному дослідженні увага зосереджена на літературному доробкові письменника Івана Перепеляка у вимірах найновіших досягнень сучасного літературознавства, з'ясуванні реальної його участі в культурологічному процесі на прикладі його драматичної поеми «Григорій Сковорода» (2001), що і є предметом даного дослідження.

Дане дослідження спрямоване на аналіз ліричного та філософського виміру поетичної творчості митця, сконцентрує погляд на творчість відомого, але так до кінця непізнаного сина України Григорія Сковороду.

Увага до постаті Григорія Савича Сковороди в українській літературі ХХст. зумовлена усвідомленою потребою культурного самопізнання й національно-духовної самоідентифікації. Письменники прагнули по-новому поглянути на життя й творчість видатного просвітителя.

Для літературного процесу образ Григорія Сковороди був надзвичайно актуальним, існувала значна кількість підходів до його трактування, з'явилися нові твори про українського мислителя, що мали неоднакову художньо-естетичну вартість. Велике значення при цьому мав культурно-естетичний авторитет образу Сковороди, його вагомість для національної духовності, пафосна символічність, що зумовлює неможливість остаточного його пізнання.

На протигагу меморіальним образам, духу пишномовництва, які вже були приречені, у кінці 70-х – на початку 80-х років у літературі сформувалися абсолютно протилежні погляди на освоєння історичних образів та культурних надбань минувшини взагалі. Яскравим прикладом цих нових тенденцій є твір Л.Костенко «Ой ні, ще рано думати про все». У сімдесяті роки поетична сквородіана збагачується як кількісно, так і якісно, з'являються нові її жанри: поетичні цикли (В.Підпалій «Григорій Сковорода», А.Малишко твори зі збірки «Рута», В.Коломієць «Мандри Григорія Сковороди»), ліро-епічні поеми (В.Бондар «Сковорода у Бабаях», Ф.Малицький «Мудрець із Чорнух»). Такі майстри художнього слова як Д.Павличко, І.Драч, В.Підпалій та деякі інші здійснили вдалі спроби висвітлення непересічної постаті українського мислителя на широкому «соціально-історичному тлі, у дзеркалі власних суджень про життя»[9].

Досліджуючи філософські виміри поетичної творчості Івана Перепеляка було взято його одну з найяскравіших драматичних поем «Григорій Сковорода». В українській драматургії не так і багато історико-біографічних творів, а Іван Перепеляк наважився виступити в цьому жанровому різновиді драми. У зв'язку з тим, в поемі автор намагається показати нам в історичному діячеві також живу людину, якій властиві мирські почуття:

Що твориться? Я бачу лихо в хаті!
Григорій Савич добрим другом став,
Але за ним прийшла і небезпека...
До нього прив'язалася Оленка.
Що з цього може вийти? Боже!
І він до неї, бачу, як прилип,
За нею, наче тінь, повсюди ходить:
Город копати – він копає з нею,
Розпалювати пічку – допоможе.

Тлом для поеми стає історична минувшина, з досить національним колоритом («...я народився козаком...», «але невдовзі зруйнувала Січ німецька відьма, тобто – Катерина», «ех, любі братці! Якби вернуть літа, чи з кобзою блукав би попідтинню?», «...тоді для чого клянемо Богдана?», «гей ти, пташко жовтобоко, не клади гнізда високо, а клади лиш на лужку, назеленім моріжку...»). Хронотоп у поемі умовний, не прив'язаний до конкретики історичних фактів. Поема складається з 9 розділів, кожен з яких показує поступове формування оригінальної філософської системи Сковороди, вчить людину жити за вічними законами Бога, Природи, Правди, Добра.

Іван Перепеляк у хронологічній послідовності змальовує найвідоміші події життя філософа: викладання в Переяславському колегіумі і сутичку з Переяславським єпископом («...нещасний ви, єпископе, нещасний!/ Ви не знайшли себе, та й не шукали./ Частіше прислухайтеся до серця./ Премудрість – в ньому./ І усі закони!»); приватне викладання в поміщицьких родинях («тепер я знаю, незвичайний ти учитель, тому і повернутися благаю./ Навколішки впаду, не відмовляй./ І син тебе мій дуже полюбив...»); прибуття до Харківського колегіуму й викладання в ньому («...і вчителем ніколи вже не стану, ані професором!»); втеча з-під вінця у Вайках, мандрівне життя в Україні... Перед читачем промайнуло усе життя Сковороди. Варто відзначити те, як автор майстерно відтворює біографічні довідки мандрівного філософа з яскравими колоритними замальовками:

...Лицем ти і статурою, як батько.
Ну Савка – вилитий!
Тебе іще малим я пам'ятаю,
Коли навчавсь ти грамоти в дяка
Та ще співав в парафіяльнім хорі...

...Куди подівсь мій старший брат Степан?
...Коли померла твоя мати Пелагея,
Відтоді й батько захворів.
Та впав на силі більше від журби...

«...Я бачив відомого старчика Сковороду. Старий зросту вище середнього, в сірому байковому сюртуці, в українській овечій шапці, з ціпком у руці, за мовою – справжній українець. Це

був чоловік добрий і розумний, навчав добра й страху Божого та уповання на милосердя Розп'ятого...»

У поемі Івана Перепеляка яскраво оригінально зображені біблійні персонажі. Значимості духовним шуканням Сковороди надають образи Чорного й Білого ангелів, Святого Духа («Я – Дух Святий, я чиста воля Бога./ Я вказую усім ясну дорогу./ Наснажую, спрямовую і раджу./ Я зупиняю у марнотних діях./ Підсилюю у праведному вчинку./ Відволікаю від земної суєти»). Перший, зрозуміло, виступає від імені Сатани, спокушає старця земними благами, аби він відмовився від своєї духовної праці.

Філософе, скажу тобі я прямо:
Твоїй душі я викую кайдани,
Щоб ти не був у цьому світі вільним.
У нетрища тебе незримі заманю.

Другий виступає від імені Бога, це – Ангел-охоронець («Я – представник небесних вищих сил!/ Я – виконавець всіх вказівок Бога!/ Його посланець я на цій землі./ Я в час важкий до кожного приходжу...»). З ними час від часу розмовляє Сковорода, тобто для нього вони існують не в іншому, недоступному для сприйняття вимірів, а як реальні істоти, що ведуть боротьбу за його талант, за його душу.

Іван Перепеляк підводить до думки, що драматизм образу філософа в тому, що його вчення суперечить, з одного боку, світському життю, у якому за громадською думкою майновий і соціальний статус вимірюють рівень успішності; а з другого боку – церкви, бо вчить людину бути щасливою без її посередництва й шукати самостійного шляху до Бога. Сковорода протистоїть можновладцям, але й сектантству, протистоїть будь-якому фанатизмові, розкріпачує людину, робить її вільною, але не свавільною, бо вчить узгоджувати свої думки і вчинки з Природою, Натурою, яка, за Сковородою, є другим ім'ям Бога. Тому мандрівний філософ є чужим як у світському, так і в церковному просторі; і цю свою інакшість гостро відчуває. Його місія – створити свій, третій, світ, де людина буде щасливою, житиме у згоді з природою, віднайде шлях до сродної праці, яка зробить для неї життя легким і приємним, а важке – непотрібним.

Іван Перепеляк зумів показати, шляхом використання в тексті крилатих виразів, знання історії та культури, як філософ дискутує в пошуку істини, як обґрунтовує й висловлює свої погляди перед різноманітною аудиторією, як захищає свою позицію в змаганні з урядовцями, церковниками, вільнодумцями, сектантами.

Можна зробити висновок, що твір «Григорій Сковорода» – це п'єса-дискусія (термін уперше вжив Бернад Шю) у кращому розумінні цього слова; тому що дискусія в ній не набуває характеру самодостатності, а гармонійно зрівноважена з розвитком дії, вмонтована в сюжет, стала його частиною. Болючі питання, що підіймає автор є актуальними для будь-якого часу, а тому заклик очистити свою душу може бути звернений як до сучасників Сковороди, так і до людей ХХ століття:

...Спинись!
Облиш безтямну суєту.
Шукай в житті божественне й високе!

Поступово, від розділу до розділу, поетові вдалося показати, як формується оригінальна філософська система Сковороди, як сам він набуває статусу «старчика» – авторитетного проповідника, якого збираються слухати пани й селяни, ченці й школярі:

Філософія,
Або любов до мудрості,
Скеровує все коло дій своїх
До тієї мети,
Щоб дати життя духові нашому,
Благородство серцю,
Ясність думкам
Як голові всього.
Коли дух людини веселий,
Думки спокійні,
Серце мирне –
То й усе світле, щасливе,
Блаженне.
Оце і є філософія.

Іван Перепеляк на прикладі життя і діяльності Сковороди на неосяжному моральному авторитеті, яким володів філософ, будучи незаплямованим сумлінням своєї епохи використав вже напрацьований у попередніх поемах прийом створення героїко-драматичної структури, де за природою жанру не передбачається авторська присутність, роль оповідача все ж є – вона належить персонажеві під назвою «Літописець». Він і розповідає про події з життя філософа, які лишилися за лаштунками вистави з метою, щоб читач міг з різних сторін оцінити внутрішній світ персонажа.

Автор розкриває місію філософа – створити свій, третій світ, де людина буде щасливою, житиме у згоді з природою, віднайде шлях до «сродної» праці, яка зробить для неї життя легким і приємним:

...Бо всякий труд тільки тоді й приємний,
Коли до нього є в тобі охота!

Як одне з досягнень Івана Перепеляка слід відзначити те, як вміло через образ філософа підводить поет до думки, що людині найважче дається засвоєння найпростіших істин; того, що (як учив Сковорода) «счастьє нігде, потому что оно везде», людина може бути щасливою у будь-який час, у будь-якій країні, у будь-якому соціальному стані; щастя у гармонії з собою, у чистій совісті, у пізнанні своєї власної природи:

Багато важить щастя для людини!
Щоб не загрузнуть у житейських нетрях,
Пізнай себе самого, відшукай!
Знайди в собі людину!
Не лякайся її шукати все своє життя.
Найвищі якості достойні щастя,
Аби людина з гідністю жила.

Як бачимо, драматична поема «Григорій Сковорода» відтворює тогочасну українську ментальність, у якій поєднується дві, на перший погляд, абсолютно суперечливі протилежні життєві позиції – «vita et gerioika i vita et minima...». І це все в особі Григорія Сковороди. Він вже став традиційним героєм української етнопедагогіки, філософії, літератури» [1].

У поемі «старчик» Григорій й постає як внутрішньо трагедійна, суперечлива особистість, що створює свою концепцію життя і щастя; щастя для нього – це внутрішня гармонія; людина – це мікрокосмос. Поет пророчо сповіщає нам, сучасникам, про нитку Аріадни, яку кидає мандрівний філософ усім, спійманим світом, заповідаючи зберігати, плекати в собі ідею «сродності», ідею «сродної» праці, бо вона є єдиним способом пізнати, віднайти себе [7].

Показовим у цьому творі те, що багато цитат з творів Сковороди подано у мові героя в перекладах Івана Перепеляка сучасною українською мовою. Ці фрагменти впізнавані, принаймні добре відомі в культурному світі як афоризми Сковороди («Світ ловив мене, та не спіймав», «Себе пізнаєм – і пізнаєм Всесвіт!», «Щастя людини в тім, щоб, пізнавши власні здібності, по них определити себе в житті», «з усіх втрат – втрата часу найтяжча!»). Творчо опрацювавши вірші Сковороди, Іван Перепеляк переніс їх на українське тло сучасною українською мовою:

Всякому місту – звичай і права,
Всяка тримає свій ум голова,
Серцю свої тут – любов і тепло,
Всякеє горло тут смак віднайшло.
Я ж у полоні нав'язливих дум,
Лише одне непокоїть мій ум.

На наш погляд, ці переклади точно відтворюють дух і літеру оригіналу. Таким чином, у поемі Івана Перепеляка Сковорода говорить з нами мовою Сковороди, що було запорукою документалізму твору в кращому розумінні цього слова.

Ліро-епічне полотно «Григорій Сковорода», виходячи з жанру драматичної поеми, втілює в собі високі особистісно-внутрішні, психо-інтелектуальні, емоційно-експресивні напруги. Западають у душу діалоги і полілоги з Чорним Ангелом, Святим Духом; глибокодумні розмови з Запорожцем, Лавандою, Гречкою, Степаном Томарою, представниками духівництва та царської адміністрації, «вільнодумцями». Поет зумів рельєфно, образно, виразно показати нам постать філософа-митця без ідеологічних переключень.

Мова твору виразна, індивідуалізована, так би мовити, персоніфікована. У ній наявні стилістичні, лексичні синоніми («печуть, пропікають»; «Чорт, Сатана»; «страх, жах»; «воїн, слуга диявола, біс, нечисть, демон, злий дух, вельзевул, цар п'їтьми, змії кромішній, нечиста сила, лукавий,

підступний»; «владарюю, паную»; «чудний, дивакуватий»), антонімія («світ – пекло», «день – ніч»; «свята – будень»; «чорний – білий»; «мертва – жива»), подекуди трапляються омоніми («худоба ми»; «стезя»; «ти – вовк»; «серце чисте»; «голубиця»). Високого ступеня сягає метафоризація («доки покладений у кутку камінь не розказав йому, що немає батька», «полум'я котилось»; «конала Україна»; «згорбатіла душа»; «кралася нужда»; «світ спить»; «закотив сонце») тексту. Це все притаманне афористичній мові, динамічному стилеві, внутрішній динаміці і філософічності твору.

Стрижнем цієї багатопланової поеми є проблеми, які споконвіку мучили спраглий істини людський розум, зокрема: призначення людини на землі, добро і зло, життя і смерть. Одна з основних ідей поеми «Григорій Сковорода» – перш за все – це вірність. Так, вірність собі, своєму серцю, своєму народу, серед якого це серце тільки й знаходить своє щастя, почувається повновартісним та відкритим до духовних одкровенень. Ніде філософ не знаходив внутрішньо ближчого середовища, ніж у своєму рідному, українському. І він лишається вірним і собі, і народу, чого не скажеш про одного з персонажів Лаванди:

Ти дивишся по-своєму на світ,
А я по-своєму, отож не дорікай.
Я стільки злиднів зазнав у цім житті,
Тепер у слові от купаюсь, у багатстві....

Привертає увагу те, що Іван Перепеляк, змальовуючи постать мандрівного філософа, занурює читача в історичні епохи з певною метою. Так він прагне, щоб проблеми, які розглядаються, не були осторонь України. Автор, як і його герой, не випускає з поля зору рідну землю ні на хвилину:

...Зрадів, що знов на батьківській землі,
Що знову бачу рідну Україну.

Я вирішив ще раз поглянути, чи так
По всій імперії, як в Україні...

...Вони, мов гедзі, злі, ненаситимі,
В'їдаються у тіло України...

...Бездонна прірва глибшала у душах,
Із вилами ступав на батька син...
У розбраті конала Україна,
Неначе Бог свої наслав прокляття.
Свята земля, смугована гріхами...

Таким чином Іван Перепеляк у творі виступає передусім, як художник слова, поет і мислитель, якому кортить глибше осягнути істину, проникнути в бездонну прірву історії, вихопити звідти і спроектувати в сучасність те, що може служити моральному удосконаленню людей. І в цьому розумінні він досягає своєї мети: /Що ж... Світ наш схожий на театр,/Але щоб добре грати у театрі – /Роль треба обирати відповідну./Не за велику роль артиста хвалять –/За те, що добре виконав її./ Хоч і маленька може вона бути./Я над своєю роллю на житейській сцені/Багато думав і таке побачив,/Що іншу роль я ліпше не зіграю./Як тільки роль маленької людини./Таку стезю от я собі й обрав,/Іду по ній і зовсім не шкодую.

Іван Перепеляк виклав концептуальні моменти етичного вчення Сковороди – відмова від матеріального багатства, засудження гордоців, поверховості в навчанні. Духовна чистота проголошується тут заporукою щастя:

...Дякуймо блаженному Богу,
Що щастя ні від небес,
Ні від землі не залежить.

На основі вище сказаного, аналізуючи отримані дані, можна зробити висновок, що Сковорода Івана Перепеляка постає перед нами реалістично. Митець переконує своїм твором, що людина вибирає й творить власний світ сама, вона приречена бути вільною й неповторною, інакше втратить свою індивідуальність. Зображуючи добре й лихе, раціональне та ірраціональне начала майстер слова у хаосі грандіозних соціальних перетворень звертає увагу на те, що людина є тим, що вона з себе зробить, це своєрідний проект, витворений суб'єктивно. Герої поеми виявляють особисте бачення життя й ставлення до нього. Для одних світ постає позбавленим сенсу, таким собі абсурдним середовищем, у якому завжди існує непоборна суперечність між задумом і його реалізацією, між

реальністю та уявленнями про неї. Для інших матеріальне буття зводиться лише до діяльності з метою задоволення власних проблем.

Аналіз твору показує динаміку духовно-інтелектуального освоєння образу мислителя, що збагачується новими рисами та ідеями, привнесеними часом, культурним розвитком суспільства. Поетичний експеримент доводить: слово Сквороди витримує випробування часом, його ідеї перегукуються з думками далеких нащадків.

На основі вище викладеного дослідницького матеріалу слід зазначити, що Іван Перепеляк художньо переконливо доводить в своїй поемі «Григорій Скворода» про неповторну образну палітру, представлену в особі відомого українського митця, про його багатий поетичний світ, про поліфонізм позицій, протиставлення різних точок зору на важливі хвилюючі проблеми.

Творчість Івана Перепеляка, на прикладі поеми «Григорій Скворода», слід розглядати як усвідомлення вичерпаності звичного погляду на буття, як таке, що змушене поставити під сумнів і вирішити для себе такі фундаментальні поняття як настанову на розумну перебудову світу людиною, історичну спадковість сенсу життя людства, подолання Хаосу Порядком, абсолютну повноту змісту, що не знає порожнечі і розривів присутності, непорушність архетипів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Перепеляк І.М. Поеми.– Х.: Майдан, 2007.– 474 с.– Серія «Поезія Слобожанщини».
2. Перепеляк І.М. Григорій Скворода: Драматична поема / Передм. О. Ковалевського.– Х.: Майдан, 2008.– 154 с.
3. Філатов А. Сходи і жнива поем : [про розв. жанру поеми в сучас. л-рі] / Аркадій Філатов // Слобідський край. – 2008.– 16 серп. (№ 93)
4. Даниленко В.Г. Лісоруб у пустелі. Письменник і літературний процес. – К.: Академвидав, 2008.–352 с.
5. Іван Перепеляк. Матеріали до вивчення творчості поета в курсі «Українська література» для учнів загальноосвітніх шкіл та студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації: Методичний посібник/ Передмова О.В.Ковалевського; Упорядкування В.І.Ковальова.– Х.: Майдан, 2002.–196 с.
6. Ткаченко А. Народ шукає в геніях себе // Слово і час. – 1990. –№ 3.
7. Пінчук Т.С. Штрихи до поетичного портрета Григорія Сквороди // Радянське літературознавство. – 1988. - №2. – С.65-68.
8. Людмила Шевченко-Савчинська. Тлумачення поняття здорової душі Григорієм Сквородою (на матеріалі латиномовних листів до М. Ковалинського). Збірник праць конференції «XIV-і Сквородинівські читання у Переяславі-Хмельницькому». ПХДПУ, 2007.

Modern lirico-philosophy poetics of Ivan Perepeliak is searching. For its it is typical connecting of lyrical, dramatical and artistical components, poliphonizm of positions, contrast of different points of view and different discussion ways of life.

УДК 811.161.2'37

О. В. Ляхова

РОЗШИРЕННЯ СЕМАНТИКИ ПОХІДНОГО СЛОВА ЯК НАСЛІДОК РОЗВИТКУ ГІПЕРО-ГІПОНІМІЧНИХ ВІДНОШЕНЬ

У статті розглянуто особливості розширення значення похідних слів, які вступають у гіперо-гіпонімічні відношення. З'ясовано передумову розширення семантики таких лексем – відрив від денотата. Установлено, що розширення значення аналізованих одиниць властиве здебільшого для дієслів і відбувається внаслідок гіперонімізації або заміни одного гіпоніма іншим.

Ключові слова: родо-видові відношення, гіперонім, гіпонім, розширення значення, похідне слово, денотат, гіперонімізація, заміна одного гіпоніма іншим.

Системний характер сучасної української мови зумовлюють різноманітні чинники, насамперед – функційно значущі зв'язки й відношення між лексемами. Одними з важливих називають семантичні парадигматичні відношення (парадигматику), які, за М. А. Кронгаузом, «пов'язують знаки в структурі, тобто в мові» [11, 169]. Лінгвістичні дослідження останніх років дедалі частіше звертаються до парадигматичних відношень гіпонімії, або гіперо-гіпонімічних (родо-видових) відношень.

Здебільшого мовознавці розкривають проблеми гіпонімії принагідно, вивчаючи різноманітні терміносистеми, для яких родо-видові відношення – «це одна з найважливіших категорій, що формує термінологічні структури і є універсальним засобом тематичної організації конкретної терміносистеми» [14, 194], або з'ясовуючи труднощі під час перекладу гіперо-гіпонімічних конструкцій (див. праці І. В. Волкової, Б. М. Головіна, М. О. Гонтар, Д. С. Лотте, Т. Л. Канделакі, О. І. Павлової, О. І. Шеїна та ін.). Власне семантична природа гіпонімії була об'єктом уваги в